

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IV kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-162-04

Druk nr 3361
Warszawa, 12 października 2004 r.

Pan
Józef Oleksy
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

**- o zmianie ustawy o systemie oświaty
oraz o zmianie niektórych innych ustaw
wraz z projektami aktów wykonawczych.**

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Edukacji Narodowej i Sportu.

Z szacunkiem

(-) Marek Belka

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw ¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) po rozdziale 8 dodaje się rozdział 8a w brzmieniu:

„Rozdział 8a

Pomoc materialna dla uczniów

Art. 90b. 1. Uczniowi przysługuje prawo do pomocy materialnej ze środków przeznaczonych na ten cel w budżecie państwa lub budżecie właściwej jednostki samorządu terytorialnego.

2. Pomoc materialna jest udzielana uczniom w celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji, umożliwienia pokonywania barier dostępu do edukacji wynikających z trudnej sytuacji materialnej ucznia, a także wspierania edukacji uczniów zdolnych.
3. Pomoc materialna przysługuje:

- 1) uczniom szkół publicznych i niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych dla młodzieży i dla dorosłych oraz słuchaczom publicznych kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych – do czasu ukończenia kształcenia, nie dłużej jednak niż do ukończenia 24 roku życia,
  - 2) wychowankom publicznych i niepublicznych ośrodków umożliwiających dzieciom i młodzieży, o których mowa w art. 16 ust. 7, a także dzieciom i młodzieży upośledzonym umysłowo ze sprzężonymi niepełnosprawnościami realizację odpowiednio obowiązku szkolnego i obowiązku nauki – do czasu ukończenia realizacji obowiązku nauki.
4. Świadczenia pomocy materialnej, o których mowa w art. 90c ust. 2, przysługują również:
- 1) uczniom szkół niepublicznych nieposiadających uprawnień szkół publicznych dla młodzieży i dla dorosłych – do czasu ukończenia realizacji obowiązku nauki,
  - 2) słuchaczom niepublicznych kolegiów nauczycielskich i nauczycielskich kolegiów języków obcych – do czasu ukończenia kształcenia, nie dłużej jednak niż do ukończenia 24 roku życia.

Art. 90c. 1. Pomoc materialna ma charakter socjalny albo motywacyjny.

2. Świadczeniami pomocy materialnej o charakterze socjalnym są:
  - 1) stypendium szkolne,
  - 2) zasiłek szkolny.
3. Świadczeniami pomocy materialnej o charakterze motywacyjnym są:
  - 1) stypendium za wyniki w nauce,
  - 2) stypendium Prezesa Rady Ministrów,
  - 3) stypendium ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania,
  - 4) stypendium ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.
4. Uczniowi może być przyznana jednocześnie pomoc materialna o charakterze socjalnym i motywacyjnym.

Art. 90d. 1. Stypendium szkolne może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie, w szczególności gdy w rodzinie tej występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a

także gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe, z zastrzeżeniem ust. 12.

2. Stypendium szkolne może być udzielane uczniom w formie:
  - 1) całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, w tym wyrównawczych, wykraczających poza zajęcia realizowane w szkole w ramach planu nauczania, a także udziału w zajęciach edukacyjnych realizowanych poza szkołą,
  - 2) pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, w tym w szczególności zakupu podręczników.
3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio do wychowanków ośrodków, o których mowa w art. 90b ust. 3 pkt 2, oraz słuchaczy kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych.
4. Stypendium szkolne może być udzielane słuchaczom kolegiów, o których mowa w ust. 3, także w formie całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów związanych z pobieraniem nauki poza miejscem zamieszkania.
5. Stypendium szkolne może być także udzielone w formie świadczenia pieniężnego, jeżeli organ przyznający stypendium uzna, że udzielenie stypendium w formach, o których mowa w ust. 2, nie jest możliwe, a w przypadku słuchaczy kolegiów, o których mowa w ust. 3, udzielenie stypendium w formach, o których mowa w ust. 2 i 4, nie jest celowe.

6. Stypendium szkolne może być udzielone w jednej lub kilku formach jednocześnie.
7. Wysokość dochodu uprawniającego ucznia do ubiegania się o stypendium szkolne nie może być większa niż kwota, o której mowa w art. 8 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 i Nr 99, poz. 1001).
8. Miesięczną wysokość dochodu na osobę w rodzinie ucznia uprawniającą do ubiegania się o stypendium szkolne ustala się na zasadach określonych w art. 8 ust. 3-13 ustawy, o której mowa w ust. 7, z tym że do dochodu nie wlicza się świadczeń pomocy materialnej, o których mowa w art. 90c ust. 2 i 3.
9. Stypendium szkolne w pełnej wysokości nie może przekraczać miesięcznie kwoty stanowiącej dwukrotność kwoty, o której mowa w art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. Nr 228, poz. 2255 oraz z 2004 r. Nr 35, poz. 305, Nr 64, poz. 593 i Nr 192, poz. 1963). Stypendium szkolne nie może być niższe niż 40% stypendium szkolnego w pełnej wysokości.
10. Stypendium szkolne jest przyznawane na okres nie dłuższy niż od września do czerwca w danym roku szkolnym, a w przypadku słuchaczy kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych – na okres nie dłuższy niż od października do czerwca w danym roku szkolnym.

11. Jeżeli forma stypendium szkolnego tego wymaga, stypendium szkolne może być realizowane w okresach innych niż miesięczne lub jednorazowo, z tym że wartość stypendium szkolnego w danym roku szkolnym nie może przekroczyć łącznie dziesięciokrotności stypendium szkolnego w pełnej wysokości, a w przypadku słuchaczy kolegów nauczycielskich, nauczycielskich kolegów języków obcych i kolegów pracowników służb społecznych – dziewięciokrotności stypendium szkolnego w pełnej wysokości.
12. Stypendium szkolne nie przysługuje uczniowi, który otrzymuje inne stypendium o charakterze socjalnym ze środków publicznych.

- Art. 90e. 1. Zasiłek szkolny może być przyznany uczniowi znajdującemu się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego.
2. Zasiłek szkolny może być przyznany w formie świadczenia pieniężnego na pokrycie wydatków związanych z procesem edukacyjnym lub w formie pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, raz lub kilka razy w roku, niezależnie od otrzymywanego stypendium szkolnego.
  3. Wysokość zasiłku szkolnego nie może przekroczyć jednorazowo kwoty stanowiącej pięciokrotność kwoty, o której mowa w art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.

4. O zasiłek szkolny można ubiegać się w terminie nie dłuższym niż dwa miesiące od wystąpienia zdarzenia uzasadniającego przyznanie tego zasiłku.

Art. 90f. Rada gminy uchwała regulamin udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie gminy, kierując się celami pomocy materialnej o charakterze socjalnym, o których mowa w art. 90b ust. 2, uwzględniając w szczególności:

- 1) wysokość stypendium szkolnego w zależności od sytuacji materialnej ucznia i jego rodziny oraz innych okoliczności, o których mowa w art. 90d ust. 1,
- 2) formy, w jakich udziela się stypendium szkolnego w zależności od potrzeb uczniów zamieszkałych na terenie gminy,
- 3) tryb i sposób udzielania stypendium szkolnego,
- 4) wysokość, formy, tryb i sposób udzielania zasiłku szkolnego w zależności od zdarzenia losowego.

Art. 90g. 1. Szkoła może udzielać stypendium za wyniki w nauce.

2. Stypendium za wyniki w nauce może być przyznane uczniowi, który uzyskał wysoką średnią ocen w okresie (semestrze) poprzedzającym okres (semestr), w którym przyznaje się to stypendium.

3. O przyznanie stypendium za wyniki w nauce uczeń może ubiegać się nie wcześniej niż po ukończeniu pierwszego roku nauki w danym typie szkoły, z zastrzeżeniem ust. 4.
4. Stypendium za wyniki w nauce nie udziela się uczniom klas I-IV szkoły podstawowej.
5. Dyrektor szkoły powołuje w szkole komisję stypendialną.
6. Średnią ocen, o której mowa w ust. 2, ustala komisja stypendialna, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej i samorządu uczniowskiego.
7. Wniosek o przyznanie stypendium za wyniki w nauce uczeń składa do komisji stypendialnej, która przekazuje wniosek wraz ze swoją opinią dyrektorowi szkoły.
8. Stypendium za wyniki w nauce jest wypłacane raz w okresie (semestrze).
9. Stypendium za wyniki w nauce nie może przekroczyć kwoty stanowiącej dwukrotność kwoty, o której mowa w art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. Wysokość stypendium ustala dyrektor szkoły, po zasięgnięciu opinii komisji stypendialnej i rady pedagogicznej oraz w porozumieniu z organem prowadzącym szkołę.
10. Stypendium za wyniki w nauce przyznaje dyrektor szkoły, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej, w

ramach środków przyznanych przez organ prowadzący na ten cel w budżecie szkoły.

11. Przepisy ust. 1-3 i 5-10 stosuje się odpowiednio do kolegium nauczycielskiego, nauczycielskiego kolegium języków obcych i kolegium pracowników służb społecznych.

Art. 90h. 1. Stypendium Prezesa Rady Ministrów może być przyznane uczniowi szkoły dla młodzieży, której ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa dojrzałości.

2. Stypendium Prezesa Rady Ministrów przyznaje się uczniowi, który otrzymał promocję z wyróżnieniem, uzyskując przy tym najwyższą w danej szkole średnią ocen lub wykazuje szczególne uzdolnienia w co najmniej jednej dziedzinie wiedzy, uzyskując w niej najwyższe wyniki, a w pozostałych dziedzinach wiedzy wyniki co najmniej dobre.
3. Stypendium Prezesa Rady Ministrów przyznaje się jednemu uczniowi danej szkoły na okres od września do czerwca w danym roku szkolnym.
4. Stypendium Prezesa Rady Ministrów wynosi 258 zł miesięcznie i jest przyznawane przez Prezesa Rady Ministrów.

Art. 90i. 1. Stypendium ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania może być przyznane uczniowi szkoły

publicznej lub niepublicznej o uprawnieniach szkoły publicznej dla młodzieży, mającemu wybitne osiągnięcia edukacyjne, w szczególności:

- 1) laureatowi międzynarodowej olimpiady lub laureatowi i finaliście olimpiady przedmiotowej o zasięgu ogólnopolskim lub turnieju,
  - 2) laureatowi konkursu na pracę naukową, organizowanego przez instytucję naukową lub stowarzyszenie naukowe,
  - 3) uczniowi szkoły ponadgimnazjalnej uzyskującemu najwyższe wyniki w nauce według indywidualnego programu lub toku nauki,
  - 4) uczniowi uczestniczącemu w zajęciach przewidzianych tokiem studiów na podstawie przepisów w sprawie zasad i warunków uczestniczenia wybitnie uzdolnionych uczniów w zajęciach przewidzianych tokiem studiów na kierunkach zgodnych z uzdolnieniami oraz zasad zaliczania tych zajęć.
2. Stypendium ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania przyznaje minister właściwy do spraw oświaty i wychowania.
  3. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania ogłasza liczbę stypendiów oraz wysokość stypendium w każdym roku szkolnym.

- Art. 90j. 1. Stypendium ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może być przyznane uczniowi szkoły artystycznej prowadzącej kształcenie w zawodzie artystycznym.
2. Stypendium ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może być przyznane uczniowi, który uzyskał w okresie (semestrze) bardzo dobrą średnią ocen z przedmiotów artystyczno-zawodowych oraz uczniowi – laureatowi międzynarodowego lub krajowego konkursu artystycznego.
  3. O przyznanie stypendium ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego uczeń może ubiegać się nie wcześniej niż po ukończeniu pierwszego roku nauki w danym typie szkoły artystycznej i nie częściej niż raz w roku.
  4. Stypendium ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego przyznaje minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.
  5. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego ogłasza liczbę stypendiów oraz wysokość stypendium w każdym roku szkolnym.

Art. 90k. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób i tryb przyznawania i wypłacania stypendiów, o których mowa w art. 90c ust. 3 pkt 2-4, uwzględniając udział organów szkoły oraz kuratora oświaty w procesie wyłaniania kandydatów do

stypendiów oraz terminy składania wniosków o przyznanie stypendium.

Art. 90l. Osoby fizyczne i osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego, przyznające ze środków własnych uczniom stypendia za wyniki w nauce, na warunkach i w trybie określonych w ustalonym przez siebie regulaminie, mogą ubiegać się o zatwierdzenie tego regulaminu przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

Art. 90m. 1. Świadczenie pomocy materialnej o charakterze socjalnym przyznaje wójt, burmistrz lub prezydent miasta.

2. Do załatwiania indywidualnych spraw z zakresu pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów rada gminy nie może upoważnić ośrodka pomocy społecznej.

Art. 90n. 1. W sprawach świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym wydaje się decyzje administracyjne.

2. Świadczenia pomocy materialnej o charakterze socjalnym są przyznawane na wniosek rodziców albo pełnoletniego ucznia lub na wniosek odpowiednio dyrektora szkoły, kolegium nauczycielskiego, nauczycielskiego kolegium języków obcych, kolegium pracowników służb

społecznych lub ośrodka, o którym mowa w art. 90b ust. 3 pkt 2.

3. Świadczenia pomocy materialnej o charakterze socjalnym mogą być również przyznawane z urzędu.
4. Wniosek o przyznanie świadczenia pomocy materialnej o charakterze socjalnym zawiera w szczególności:
  - 1) imię i nazwisko ucznia i jego rodziców,
  - 2) miejsce zamieszkania ucznia,
  - 3) dane uzasadniające przyznanie świadczenia pomocy materialnej, w tym zaświadczenie o wysokości dochodów, z zastrzeżeniem ust. 5.
5. W przypadku ubiegania się o stypendium szkolne przez ucznia, którego rodzina korzysta ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, zamiast zaświadczenia o wysokości dochodów przedkłada się zaświadczenie o korzystaniu ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.
6. Wniosek o przyznanie stypendium szkolnego składa się do dnia 30 września danego roku szkolnego, a w przypadku słuchaczy kolegów nauczycielskich, nauczycielskich kolegów języków obcych i kolegów pracowników służb społecznych – do dnia 31 października danego roku szkolnego.

7. W uzasadnionych przypadkach, wniosek o przyznanie stypendium szkolnego może być złożony po upływie terminu, o którym mowa w ust. 6.

Art. 90o. 1. Rodzice ucznia otrzymującego stypendium szkolne są obowiązani niezwłocznie powiadomić organ, który przyznał stypendium, o ustaniu przyczyn, które stanowiły podstawę przyznania stypendium szkolnego.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do pełnoletniego ucznia.
3. Stypendium szkolne wstrzymuje się albo cofa w przypadku ustania przyczyn, które stanowiły podstawę przyznania stypendium szkolnego.
4. Należności z tytułu nienależnie pobranego stypendium szkolnego podlegają ściąganiu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.
5. Wysokość należności podlegającej zwrotowi oraz termin zwrotu tej należności ustala się w drodze decyzji administracyjnej.
6. W przypadkach szczególnych, zwłaszcza jeżeli żądanie zwrotu wydatków na udzielone stypendium szkolne w całości lub w części stanowiłoby dla osoby zobowiązanej nadmierne obciążenie lub też niweczyłoby skutki udzielanej pomocy, właściwy organ może odstąpić od żądania takiego zwrotu.

Art. 90p. 1. Udzielanie świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym jest zadaniem własnym gminy.

2. Udzielanie stypendium za wyniki w nauce w:

- 1) publicznych szkołach, kolegiach nauczycielskich, nauczycielskich kolegiach języków obcych i kolegiach pracowników służb społecznych prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego jest zadaniem własnym tych jednostek,
- 2) publicznych szkołach prowadzonych przez organy nie będące jednostkami samorządu terytorialnego oraz szkołach niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych jest zadaniem organów prowadzących te szkoły.

Art. 90r. 1. Na dofinansowanie świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym gmina otrzymuje dotację celową z budżetu państwa.

2. Dotacji, o której mowa w ust. 1, udziela minister właściwy do spraw finansów publicznych, na wniosek ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.
3. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw finansów publicznych oraz reprezentacji jednostek

samorządu terytorialnego, określi, w drodze rozporządzenia, sposób ustalania wysokości dotacji, o której mowa w ust. 1, dla gmin, uwzględniając w szczególności:

- 1) wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w gminie,
- 2) liczbę dzieci w wieku od 7 do 18 lat, zameldowanych na terenie gminy na pobyt stały,
- 3) stosunek liczby osób, którym przyznano zasiłek okresowy, o którym mowa w art. 36 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, do liczby osób zameldowanych na terenie gminy na pobyt stały,

a także terminy przekazywania dotacji.

4. Na finansowanie zasiłków szkolnych w danej gminie przeznaczają się nie więcej niż 5% kwoty dotacji, o której mowa w ust. 1.

Art. 90s. 1. Stypendia za wyniki w nauce są finansowane z dochodów jednostek samorządu terytorialnego, z zastrzeżeniem ust. 4-6.

2. Szkoły publiczne prowadzone przez osoby fizyczne oraz osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego otrzymują środki na przyznanie stypendiów za wyniki w nauce w ramach dotacji, o której mowa w art. 80 ust. 3.

3. Szkoły niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych otrzymują środki na przyznanie stypendiów za wyniki w nauce w ramach dotacji, o której mowa w art. 90 ust. 2a i 3.
4. W szkołach publicznych prowadzonych przez właściwych ministrów stypendia za wyniki w nauce są finansowane z budżetu państwa z części, których dysponentami są właściwi ministrowie.
5. Publiczne szkoły artystyczne prowadzone przez osoby fizyczne oraz osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego otrzymują środki na przyznanie stypendiów za wyniki w nauce z budżetu państwa w ramach dotacji, o której mowa w art. 80 ust. 5.
6. Niepubliczne szkoły artystyczne o uprawnieniach szkół publicznych otrzymują środki na przyznanie stypendiów za wyniki w nauce z budżetu państwa w ramach dotacji, o której mowa w art. 90 ust. 4b i 4c.
7. Stypendium Prezesa Rady Ministrów jest finansowane z budżetu państwa, a stypendium ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz stypendium ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego są finansowane z budżetu państwa z części, których dysponentami są odpowiednio minister właściwy do spraw oświaty i wychowania oraz minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Art. 90t. 1. Jednostki samorządu terytorialnego mogą tworzyć regionalne i lokalne programy:

- 1) wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży,
  - 2) wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży.
2. Na realizację programów, o których mowa w ust. 1, jednostki samorządu terytorialnego przeznaczają środki własne.

Art. 90u. 1. Rada Ministrów może przyjąć rządowy program mający na celu:

- 1) wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz innych grup społecznych,
- 2) wspieranie powstawania i realizacji regionalnych i lokalnych programów, o których mowa w art. 90t ust. 1 pkt 1, tworzonych przez jednostki samorządu terytorialnego lub organizacje, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 oraz z 2004 r. Nr 64, poz. 593 i Nr 116, poz. 1203),
- 3) wspieranie powstawania i realizacji regionalnych i lokalnych programów, o których mowa w art. 90t ust. 1 pkt 2, tworzonych przez jednostki samorządu terytorialnego lub

organizacje, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,

- 4) wspomaganie tworzenia warunków do sprawowania profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami.
2. Na współfinansowanie programów, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, jest przyznawana dotacja celowa, po zapewnieniu udziału środków własnych jednostki samorządu terytorialnego lub organizacji, o której mowa w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, albo pozyskania przez tę jednostkę lub organizację środków z innych źródeł, na realizację tworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego lub organizację regionalnego lub lokalnego programu.
  3. Na współfinansowanie programów, o których mowa w ust. 1, mogą być przeznaczane publiczne środki wspólnotowe.
  4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia:
    - 1) szczegółowe zasady udzielania pomocy dzieciom i młodzieży oraz innym grupom społecznym objętym programem, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, formy i zakres tej pomocy oraz tryb postępowania w tych sprawach, uwzględniając w szczególności przedsięwzięcia sprzyjające eliminowaniu barier edukacyjnych, a także osoby i grupy osób uprawnione do pomocy,

- 2) szczegółowe warunki dofinansowania regionalnych i lokalnych programów, o których mowa w ust. 1 pkt 2, warunki, jakie muszą spełnić te programy, podmioty dokonujące oceny programów oraz udział środków własnych niezbędnych do ubiegania się o udzielenie dofinansowania, a także sposób i tryb wyboru programów, którym zostanie udzielone dofinansowanie, uwzględniając w szczególności potrzeby edukacyjne na danym obszarze, osiągnięcia uczniów, w tym w szczególności wyniki ze sprawdzianu i egzaminów, o których mowa w art. 9 ust. 1, a w przypadku ubiegania się o dofinansowanie przez jednostkę samorządu terytorialnego – także udział nakładów na oświatę w budżecie tej jednostki,
- 3) szczegółowe warunki dofinansowania regionalnych i lokalnych programów, o których mowa w ust. 1 pkt 3, warunki, jakie muszą spełnić te programy, podmioty dokonujące oceny programów oraz udział środków własnych niezbędnych do ubiegania się o udzielenie dofinansowania, a także sposób i tryb wyboru programów, którym zostanie udzielone dofinansowanie, uwzględniając w szczególności potrzeby i możliwości edukacyjne uczniów, ich osiągnięcia, bazę dydaktyczną niezbędną do realizacji programu, przygotowanie kadry pedagogicznej i warunki materialne uczniów,
- 4) szczegółowe zasady, formy i tryb wspomagania tworzenia warunków do sprawowania profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami,

uwzględniając w szczególności tworzenie gabinetów profilaktyki zdrowotnej dla uczniów.”;

2) uchyla się art. 91a.

Art. 2. W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176, z późn. zm.³⁾) w art. 21 w ust. 1 pkt 40b otrzymuje brzmienie:

„40b) stypendia dla uczniów i studentów, których wysokość i zasady udzielania zostały określone w uchwale organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego, oraz stypendia dla uczniów i studentów przyznane przez organizacje, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy o działalności pożytku publicznego, na podstawie regulaminów zatwierdzonych przez organy statutowe udostępnianych do publicznej wiadomości za pomocą Internetu, środków masowego przekazu lub wykładanych (wywieszanych) dla zainteresowanych w pomieszczeniach ogólnie dostępnych – do wysokości nieprzekraczającej miesięcznie kwoty 380 zł, z zastrzeżeniem ust. 10,”.

Art. 3. 1. Uczniowie, którzy w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy otrzymują świadczenia pomocy materialnej zachowują te świadczenia w dotychczasowej wysokości do końca okresu, na jaki zostały przyznane.

2. Wnioski o przyznanie stypendium szkolnego na okres od dnia 1 stycznia 2005 r. do dnia 30 czerwca 2005 r. uczniom uprawnionym do ubiegania się o stypendium szkolne na

podstawie przepisów ustawy, o której mowa w art. 1 niniejszej ustawy, mogą być składane do dnia 31 stycznia 2005 r.

3. W uzasadnionych przypadkach, wniosek o przyznanie stypendium szkolnego może być złożony po upływie terminu, o którym mowa w ust. 2.

Art. 4. 1. Do wniosków dotyczących pomocy materialnej złożonych i nierozpatrzonych do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy, o której mowa w art. 1, niniejszej ustawy.

2. Wnioski, o których mowa w ust. 1, dotyczące pomocy materialnej o charakterze socjalnym są przekazywane do gminy właściwej ze względu na miejsce zamieszkania ucznia do dnia 31 stycznia 2005 r.

Art. 5. Dzieci byłych pracowników państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej uczące się w szkołach ponadgimnazjalnych, które w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy otrzymują stypendia przyznane przez Agencję Nieruchomości Rolnych, zachowują te stypendia do dnia 30 czerwca 2005 r. Stypendia te wypłaca Agencja Nieruchomości Rolnych.

Art. 6. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2005 r.

-
- 1) Niniejszą ustawą zmienia się ustawę z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych.
- 2) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1996 r. Nr 106, poz. 496, z 1997 r. Nr 28, poz. 153 i Nr 141, poz. 943, z 1998 r. Nr 117, poz. 759 i Nr 162, poz. 1126, z 2000 r. Nr 12, poz. 136, Nr 19, poz. 239, Nr 48, poz. 550, Nr 104, poz. 1104, Nr 120, poz. 1268 i Nr 122, poz. 1320, z 2001 r. Nr 111, poz. 1194 i Nr 144, poz. 1615, z 2002 r. Nr 41, poz. 362, Nr 113, poz. 984, Nr 141, poz. 1185 i Nr 200, poz. 1683, z 2003 r. Nr 6, poz. 65, Nr 128, poz. 1176, Nr 137, poz. 1304 i Nr 203, poz. 1966 oraz z 2004 r. Nr 69, poz. 624, Nr 96, poz. 959, Nr 99, poz. 1001, Nr 109, poz. 1161, Nr 145, poz. 1532, Nr 162, poz. 1690 i Nr 173, poz. 1808.
- 3) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2000 r. Nr 22, poz. 270, Nr 60, poz. 703, Nr 70, poz. 816, Nr 104, poz. 1104, Nr 117, poz. 1228 i Nr 122, poz. 1324, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 8, poz. 64, Nr 52, poz. 539, Nr 73, poz. 764, Nr 74, poz. 784, Nr 88, poz. 961, Nr 89, poz. 968, Nr 102, poz. 1117, Nr 106, poz. 1150, Nr 110, poz. 1190, Nr 125, poz. 1363 i 1370 i Nr 134, poz. 1509, z 2002 r. Nr 19, poz. 199, Nr 25, poz. 253, Nr 74, poz. 676, Nr 78, poz. 715, Nr 89, poz. 804, Nr 135, poz. 1146, Nr 141, poz. 1182, Nr 169, poz. 1384, Nr 181, poz. 1515, Nr 200, poz. 1679 i Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 7, poz. 79, Nr 45, poz. 391, Nr 65, poz. 595, Nr 84, poz. 774, Nr 90, poz. 844, Nr 96, poz. 874, Nr 122, poz. 1143, Nr 135, poz. 1268, Nr 137, poz. 1302, Nr 166, poz. 1608, Nr 202, poz. 1956, Nr 222, poz. 2201, Nr 223, poz. 2217 i Nr 228, poz. 2255 oraz z 2004 r. Nr 29, poz. 257, Nr 54, poz. 535, Nr 93, poz. 894, Nr 99, poz. 1001, Nr 109, poz. 1163, Nr 116, poz. 1203, 1205 i 1207, Nr 120, poz. 1252, Nr 123, poz. 1291 i Nr 162, poz. 1691.

UZASADNIENIE

Świadczenia dla uczących się dzieci i młodzieży stanowią istotną formę pomocy materialnej dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej i życiowej. Udzielanie tych świadczeń ma na celu wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów, słuchaczy i wychowanków, poprawę dostępności kształcenia na wyższych poziomach edukacji dla dzieci i młodzieży z uboższych środowisk oraz umożliwienie upowszechniania wykształcenia średniego. Świadczenia będą kierowane do uczniów i słuchaczy pobierających naukę w różnych typach szkół, słuchaczy kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych, a także wychowanków przebywających w ośrodkach umożliwiających realizację obowiązku szkolnego i obowiązku nauki.

Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym, na podstawie art. 91 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329, z późn. zm.) uczniowi przysługuje prawo do pomocy materialnej ze środków przeznaczonych na ten cel w budżecie państwa lub budżecie właściwej jednostki samorządu terytorialnego. Szczegółowe zasady, zgodnie z którymi uczniowie mogą korzystać z pomocy materialnej, określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 1993 r. w sprawie warunków, form, trybu przyznawania i wypłacania oraz wysokości pomocy materialnej dla uczniów (Dz. U. Nr 74, poz. 350, z późn. zm.).

Zmiana sytuacji społeczno-ekonomicznej w Polsce i związane z tym trudności materialne wielu rodzin, ograniczające dostęp do edukacji uczniom z uboższych rodzin, zwiększają zarówno zapotrzebowanie na pomoc materialną adresowaną do ucznia, jak i jej rangę. Wiąże się to z koniecznością określenia precyzyjnych oraz adekwatnych do realiów społecznych i sytuacji budżetowej form tej pomocy. Zgodnie z art. 70 ust. 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, warunki pomocy materialnej dla uczniów

powinna określać ustawa. Stąd wynika konieczność wprowadzenia odpowiednich przepisów, regulujących warunki udzielania pomocy materialnej dla uczniów, w formie aktu rangi ustawy. Wymienione powyżej rozporządzenie Rady Ministrów – zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 kwietnia 2004 r. (Sygn. akt K 50/02) – utraci moc z dniem 31 grudnia 2004 r. Także z tego powodu konieczne stało się przygotowanie nowej regulacji ustawowej, tak aby mogła ona wejść w życie z dniem 1 stycznia 2005 r.

Przygotowanie projektu ustawy zostało poprzedzone wnikliwą analizą całego dotychczasowego obszaru pomocy materialnej dla uczniów.

Projekt ustawy niweluje dotychczas występujące nierówności w dostępie różnych grup uczniów do pomocy materialnej.

Projekt wyodrębnia dwa rodzaje pomocy materialnej: pomoc materialną o charakterze socjalnym i pomoc materialną o charakterze motywacyjnym.

Świadczeniami pomocy materialnej o charakterze socjalnym są: stypendium szkolne i zasiłek szkolny. W porównaniu z dotychczas obowiązującymi regulacjami rozszerzono krąg podmiotów uprawnionych do otrzymania pomocy. Prawo do pomocy materialnej o charakterze socjalnym przysługuje uczniom szkół publicznych i niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych dla młodzieży i dla dorosłych oraz słuchaczom publicznych kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych – do czasu ukończenia kształcenia, nie dłużej jednak niż do ukończenia 24 roku życia. Pomocą materialną o charakterze socjalnym objęto także wychowanków publicznych i niepublicznych ośrodków umożliwiających dzieciom i młodzieży upośledzonym umysłowo w stopniu głębokim, a także dzieciom i młodzieży upośledzonym umysłowo ze sprzężonymi niepełnosprawnościami realizację obowiązku szkolnego i obowiązku nauki – do czasu ukończenia realizacji obowiązku nauki. Pomocą materialną o charakterze socjalnym obejmuje się także uczniów szkół niepublicznych nieposiadających uprawnień szkół publicznych dla młodzieży i dla dorosłych – do czasu ukończenia realizacji obowiązku nauki oraz słuchaczy

niepublicznych kolegiów nauczycielskich i nauczycielskich kolegiów języków obcych – do czasu ukończenia kształcenia, nie dłużej jednak niż do ukończenia 24 roku życia.

Zgodnie z projektowanym art. 90d ust. 1, stypendium szkolne może otrzymać uczeń, słuchacz lub wychowanek znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie, w szczególności gdy w rodzinie tej występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe. Wysokość dochodu uprawniającego ucznia, słuchacza lub wychowanka do ubiegania się o stypendium szkolne nie może być większa niż kwota, o której mowa w art. 8 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 i Nr 99, poz. 1001), tj. 316 zł na osobę w rodzinie.

Stypendium szkolnego nie będzie mógł otrzymać uczeń, słuchacz lub wychowanek, który otrzymuje już inne stypendium o charakterze socjalnym ze środków publicznych.

Zasadą będzie udzielanie stypendium szkolnego w formie całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, w tym wyrównawczych, wykraczających poza zajęcia realizowane w szkole w ramach planu nauczania, a także udziału w zajęciach edukacyjnych realizowanych poza szkołą, lub w formie pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, w tym w szczególności zakupu podręczników. W przypadku słuchaczy kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych stypendium szkolne będzie mogło być udzielane także w formie całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów związanych z pobieraniem nauki poza miejscem zamieszkania.

Stypendium szkolne może być udzielone w formie świadczenia pieniężnego, wyłącznie wtedy, gdy organ przyznający stypendium uzna, że udzielenie stypendium szkolnego w

wymienionych powyżej formach nie jest możliwe, a w przypadku słuchaczy wymienionych powyżej kolegów nie jest celowe.

Celem takiego rozwiązania jest optymalizacja wykorzystania środków na rzeczywiste potrzeby ucznia związane z jego edukacją, precyzyjne zaadresowanie i określenie wysokości świadczenia służącego wyrównywaniu szans edukacyjnych danego ucznia.

Uczeń, słuchacz lub wychowanek może otrzymać jednocześnie stypendium szkolne w kilku formach.

W projekcie ustawy przewiduje się, że maksymalna wysokość stypendium szkolnego będzie wynosić miesięcznie dwukrotność zasiłku rodzinnego, o którym mowa w art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. Nr 228, poz. 2255 oraz z 2004 r. Nr 35, poz. 305, Nr 64, poz. 593 i Nr 192, poz. 1963), tj. 112 zł. Tym samym zachowano w tym zakresie rozwiązanie przyjęte w obecnie obowiązującym rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 1993 r. Jednocześnie projekt ustawy przewiduje, że stypendium szkolne nie może być niższe niż 40% stypendium szkolnego w pełnej wysokości. Takie rozwiązanie daje możliwość dostosowania wysokości świadczenia do sytuacji materialnej ucznia i jego rodziny, przy jednoczesnym uwzględnieniu problemów występujących w jego rodzinie, a także możliwości finansowych gminy. Szczegółowe kwestie dotyczące udzielania tego stypendium zostaną określone w regulaminach udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym, uchwalonych przez rady gmin.

W projekcie ustawy określono również maksymalną wartość stypendium szkolnego możliwego do otrzymania w skali roku, dzięki czemu istnieje możliwość elastycznego udzielania świadczenia, w zależności od określonej sytuacji faktycznej danego ucznia. Jeżeli istnieje taka potrzeba – wartość świadczenia może być skumulowana np. z 2 miesięcy i zrealizowana jednorazowo. Nie można jednak przekroczyć określonej wartości świadczenia przyznanego na dany rok szkolny (w przypadku uczniów i wychowanków

– dziesięciokrotności stypendium szkolnego w pełnej wysokości, a w przypadku

słuchaczy kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych – dziewięciokrotności tego stypendium).

Zasiłek szkolny może być przyznany uczniowi, słuchaczowi lub wychowankowi, który znalazł się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego. Zasiłek szkolny może być przyznany w formie świadczenia pieniężnego na pokrycie wydatków związanych z procesem edukacyjnym lub w formie pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, z tym że wysokość zasiłku szkolnego nie może przekroczyć jednorazowo kwoty stanowiącej pięciokrotność zasiłku rodzinnego, przysługującego na dziecko w wieku powyżej 5 lat do ukończenia 18 lat, określonego w art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy o świadczeniach rodzinnych (stanowi to łącznie kwotę 280 zł). Zasiłek szkolny może być przyznany niezależnie od otrzymywanego stypendium szkolnego. Z uwagi na jego funkcję – środka doraźnej pomocy w sytuacji losowej – ograniczono termin do ubiegania się o zasiłek szkolny do dwóch miesięcy od wystąpienia zdarzenia, uzasadniającego jego przyznanie. Zasiłek szkolny można przyznać kilka razy w roku.

Udzielanie świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym stanowi zadanie własne gminy. Na dofinansowanie realizacji tego zadania gminy otrzymują dotację celową z budżetu państwa. Wysokość dotacji celowej ujęta jest corocznie w ustawie budżetowej. Sposób ustalania wysokości dotacji celowej dla gmin oraz terminy przekazywania tej dotacji określi, w drodze rozporządzenia, minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw finansów publicznych oraz reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego. W rozporządzeniu tym zostaną uwzględnione najistotniejsze uwarunkowania socjoekonomiczne wpływające na sytuację materialną rodzin w każdej gminie, w szczególności wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w gminie, liczba dzieci w wieku od 7 do 18 lat, zameldowanych na terenie gminy na pobyt stały, oraz stosunek liczby osób, którym przyznano zasiłek okresowy, o którym mowa w art. 36 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, do liczby osób

zameldowanych na terenie gminy na pobyt stały. Na finansowanie zasiłków szkolnych w danej gminie można przeznaczyć nie więcej niż 5% kwoty dotacji celowej.

Projekt ustawy nakłada na radę gminy obowiązek uchwalenia regulaminu udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na jej terenie. W regulaminie tym rada gminy ma określić przede wszystkim wysokość stypendium szkolnego i zasiłku szkolnego, formy, w jakich udziela się tych świadczeń oraz sposób udzielania tych świadczeń, a także tryb udzielania stypendium szkolnego i zasiłku szkolnego.

Przy określaniu wysokości stypendium szkolnego gmina ma obowiązek wziąć pod uwagę sytuację materialną ucznia, słuchacza lub wychowanka i jego rodziny oraz inne okoliczności występujące w jego rodzinie, w szczególności te, które zostały wymienione w art. 90d ust. 1 projektu ustawy. Z kolei przy określaniu form, w jakich będzie udzielane stypendium szkolne, gmina ma zwrócić uwagę przede wszystkim na rzeczywiste potrzeby uczniów, słuchaczy i wychowanków.

W odniesieniu do zasiłku szkolnego, projekt ustawy przewiduje, że jego wysokość, forma, sposób i tryb udzielania będą uzależnione od zdarzenia losowego.

W projekcie ustawy podkreśla się, że przy uchwalaniu regulaminu rada gminy ma kierować się celami pomocy materialnej o charakterze socjalnym, tj. dążyć do zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji, umożliwiać pokonywanie barier dostępu do edukacji wynikających z trudnej sytuacji materialnej ucznia, słuchacza i wychowanka.

Świadczenia pomocy materialnej o charakterze socjalnym przyznawane są na wniosek lub z urzędu. Wniosek mogą złożyć rodzice ucznia lub wychowanka, pełnoletni uczeń lub słuchacz, a także dyrektor szkoły, kolegium nauczycielskiego, nauczycielskiego kolegium języków obcych, kolegium pracowników służb społecznych lub ośrodka umożliwiającego dzieciom i młodzieży upośledzonym umysłowo w stopniu głębokim, a także dzieciom i młodzieży upośledzonym umysłowo ze sprzężonymi niepełnosprawnościami realizację obowiązku szkolnego i obowiązku nauki. Wniosek o przyznanie świadczenia pomocy materialnej o charakterze socjalnym powinien zawierać w szczególności: imię i nazwisko ucznia, słuchacza lub wychowanka, i jego rodziców, miejsce zamieszkania ucznia, słuchacza lub wychowanka oraz dane

uzasadniające przyznanie świadczenia pomocy materialnej, w tym zaświadczenie o wysokości dochodów. W przypadku ubiegania się o stypendium szkolne przez ucznia, słuchacza lub wychowanka, którego rodzina korzysta ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, zamiast zaświadczenia o wysokości dochodów przedkładane będzie zaświadczenie o korzystaniu ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej wystawione przez właściwy ośrodek pomocy społecznej.

Uwzględnienie adresu zamieszkania ucznia, słuchacza lub wychowanka, a nie adresu zameldowania, wynika z faktu, że nierzadko zdarzają się rodziny, które nie dopełniły obowiązku meldunkowego, ale faktycznie zamieszkują na terenie gminy.

Możliwość przyznania świadczenia z urzędu daje szansę uzyskania pomocy uczniom, których rodziny nie podjęły odpowiednich kroków w celu uzyskania świadczenia. Projekt ustawy określa również terminy składania wniosków o przyznanie stypendium szkolnego.

Organem właściwym do przyznania pomocy materialnej o charakterze socjalnym jest wójt, burmistrz lub prezydent miasta. Jednocześnie projekt ustawy przewiduje, że do załatwiania indywidualnych spraw z zakresu pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów rada gminy nie będzie mogła upoważnić ośrodka pomocy społecznej.

Rozstrzygnięcia w sprawie świadczeń będą wydawane w formie decyzji administracyjnej. Stypendium szkolne może zostać cofnięte lub wstrzymane w przypadku ustania przyczyn, które stanowiły podstawę do jego przyznania.

Projekt ustawy nakłada na rodziców ucznia (wychowanka) albo pełnoletniego ucznia (słuchacza) obowiązek niezwłocznego informowania właściwego organu o ustaniu przyczyn, które stanowiły podstawę przyznania stypendium szkolnego. Należności z tytułu nienależnie pobranego stypendium szkolnego będą podlegały ściąganiu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Jednakże w projekcie ustawy dopuszcza się możliwość odstąpienia od żądania zwrotu nienależnie pobranego

świadczenia w przypadkach szczególnych, zwłaszcza gdy żądanie zwrotu wydatków na udzielone stypendium szkolne w całości lub w części stanowiłoby dla osoby zobowiązanej nadmierne obciążenie lub też niweczyłoby skutki udzielanej pomocy.

Otrzymywanie pomocy materialnej o charakterze socjalnym nie wyklucza przyznania pomocy materialnej o charakterze motywacyjnym.

Świadczeniami pomocy materialnej o charakterze motywacyjnym, których celem jest wspieranie edukacji uczniów zdolnych, są: stypendium za wyniki w nauce, stypendium Prezesa Rady Ministrów, stypendium ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz stypendium ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Zgodnie z projektowanym art. 90b ust. 3, świadczenia pomocy materialnej o charakterze motywacyjnym będą przysługiwać uczniom szkół publicznych i niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych dla młodzieży i dla dorosłych oraz słuchaczom publicznych kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych – do czasu ukończenia kształcenia, nie dłużej jednak niż do ukończenia 24 roku życia.

Do otrzymania stypendium za wyniki w nauce uprawniony jest uczeń lub słuchacz, który uzyskał wysoką średnią ocen w okresie (semestrze) poprzedzającym okres (semestr), w którym przyznaje się to stypendium. Średnią ocen ustala – powołana przez dyrektora szkoły – komisja stypendialna, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej i samorządu uczniowskiego. Wniosek o przyznanie stypendium za wyniki w nauce uczeń lub słuchacz powinien złożyć do komisji stypendialnej, która następnie przekazuje ten wniosek (wraz ze swoją opinią) dyrektorowi szkoły lub kolegium. O przyznanie stypendium za wyniki w nauce uczeń może ubiegać się nie wcześniej niż po ukończeniu pierwszego roku nauki w danym typie szkoły lub w kolegium. Stypendium nie

przyznaje się uczniom klas I-IV szkoły podstawowej ze względu na fakt, że w klasach I-III stosowana jest ocena opisowa.

Stypendium za wyniki w nauce przyznaje dyrektor szkoły, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej, w ramach środków przyznanych przez organ prowadzący na ten cel w budżecie szkoły. Wypłacane jest ono raz w okresie (semestrze), a jego wysokość ustala dyrektor szkoły lub kolegium, po zasięgnięciu opinii komisji stypendialnej i rady pedagogicznej oraz w porozumieniu z organem prowadzącym szkołę lub kolegium, z tym że wysokość stypendium nie może być wyższa niż dwukrotność kwoty zasiłku rodzinnego, o której mowa w art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy o świadczeniach rodzinnych, tj. $2 \times 56 \text{ zł} = 112 \text{ zł}$.

Stypendia za wyniki w nauce są finansowane z dochodów jednostek samorządu terytorialnego, a w przypadku szkół publicznych prowadzonych przez właściwych ministrów – z budżetu państwa z części, których dysponentami są ci ministrowie.

Szkoły publiczne prowadzone przez osoby fizyczne lub osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego środki na przyznanie stypendiów za wyniki w nauce otrzymują w ramach dotacji, o której mowa w art. 80 ust. 3 ustawy o systemie oświaty, natomiast publiczne szkoły artystyczne prowadzone przez wymienione powyżej organy – z budżetu państwa w ramach dotacji, o której mowa w art. 80 ust. 5 ustawy o systemie oświaty.

Z kolei szkoły niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych otrzymują środki na przyznanie stypendiów za wyniki w nauce w ramach dotacji, o której mowa w art. 90 ust. 2a i 3 ustawy o systemie oświaty, a niepubliczne szkoły artystyczne o uprawnieniach szkół publicznych – z budżetu państwa w ramach dotacji, o której mowa w art. 90 ust. 4b i 4c ustawy o systemie oświaty.

Stypendia za wyniki w nauce mogą również przyznawać ze środków własnych osoby fizyczne i osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego (art. 90l projektu ustawy). Osoby te mogą ubiegać się o zatwierdzenie ustalonego przez siebie regulaminu przyznawania uczniom i słuchaczom stypendiów za wyniki w nauce przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. Zatwierdzenie regulaminu umożliwi zwolnienie tych stypendiów od podatku dochodowego od osób fizycznych zgodnie z

art. 21 ust. 1 pkt 39 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176, z późn. zm.).

Stypendium Prezesa Rady Ministrów adresowane jest do wybitnie uzdolnionych uczniów szkół dla młodzieży, których ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa dojrzałości. Może zostać ono przyznane jednemu uczniowi w danej szkole, który spełnia warunki do otrzymania tej formy świadczenia (art.90h ust. 2). Stypendium, o stałej wysokości (258 zł miesięcznie), jest przyznawane przez Prezesa Rady Ministrów na okres od września do czerwca w danym roku szkolnym. Środki na ten cel planowane są w rezerwie celowej budżetu państwa uruchamianej przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych na wniosek ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania (kwota wynika z iloczynu liczby szkół (1stypendium w szkole), 10 miesięcy oraz ustalonej na 258 zł wysokości stypendium).

Stypendium ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania może być przyznane wybitnie uzdolnionemu uczniowi spełniającemu warunki do otrzymania takiego świadczenia. Stypendium takie może otrzymać uczeń szkoły publicznej lub niepublicznej o uprawnieniach szkoły publicznej dla młodzieży, w szczególności laureat międzynarodowej olimpiady lub laureat i finalistą olimpiady przedmiotowej o zasięgu ogólnopolskim lub turnieju, laureat konkursu na pracę naukową, organizowanego przez instytucję naukową lub stowarzyszenie naukowe, uczeń szkoły ponadgimnazjalnej uzyskujący najwyższe wyniki w nauce według indywidualnego programu lub toku nauki, a także uczeń uczestniczący w zajęciach przewidzianych tokiem studiów zgodnych z zainteresowaniami ucznia. Projekt ustawy przewiduje rozszerzenie możliwości otrzymywania tego stypendium na uczniów wszystkich typów szkół, nie ograniczając go do uczniów szkół, których ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa dojrzałości. Znaczący sukces naukowy ucznia może zostać doceniony niezależnie od szkoły, w jakiej on uczy się. Stypendia przyznaje, określa ich liczbę oraz wysokość minister właściwy do spraw oświaty i wychowania odrębnie w każdym roku szkolnym. Środki na ten cel planuje się w budżecie państwa. Na rok 2004 zaplanowano

kwotę 960 000 zł, co pozwala na wypłatę stypendiów dla 300 uczniów po 3 200 zł (jednorazowa wypłata).

Stypendium ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może być przyznane uczniowi szkoły artystycznej prowadzącej kształcenie w zawodzie artystycznym. O przyznanie stypendium uczeń może się ubiegać nie wcześniej niż po ukończeniu pierwszego roku nauki w danym typie szkoły i nie częściej niż raz w roku, o ile uzyskał w okresie (semestrze) bardzo dobrą średnią ocen z przedmiotów artystyczno-zawodowych lub został laureatem międzynarodowego lub krajowego konkursu artystycznego. Stypendia przyznaje, określa ich liczbę oraz wysokość minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego odrębnie w każdym roku szkolnym. Środki na ten cel planuje się w budżecie państwa. Na rok 2004 zaplanowano kwotę 358 000 zł, co pozwala na wypłatę stypendiów dla 85 uczniów po 4 200 zł (jednorazowa wypłata).

Szczegółowy sposób i tryb przyznawania i wypłacania stypendium Prezesa Rady Ministrów, ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego zostaną określone w rozporządzeniu Rady Ministrów. W rozporządzeniu tym Rada Ministrów uwzględni w szczególności udział organów szkoły oraz kuratora oświaty w procesie wyłaniania kandydatów do stypendiów oraz terminy składania wniosków o przyznanie stypendium.

Projekt ustawy przewiduje w art. 90u możliwość przyjęcia przez Radę Ministrów następujących rządowych programów:

- 1) program wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz innych grup społecznych,
- 2) program wspierania powstawania i realizacji regionalnych i lokalnych programów wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, tworzonych przez jednostki

samorządu terytorialnego lub organizacje, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,

- 3) program wspierania powstawania i realizacji regionalnych i lokalnych programów wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży, tworzonych przez jednostki samorządu terytorialnego lub organizacje, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3 wymienionej wyżej ustawy,
- 4) program wspomaganie tworzenia warunków do sprawowania profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami.

W porównaniu z obecnie obowiązującym stanem prawnym, przepis ten uległ zmianie, polegającej na wprowadzeniu możliwości przyjęcia przez Radę Ministrów dwóch nowych programów rządowych: programu wspierania powstawania i realizacji regionalnych i lokalnych programów wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz programu wspierania powstawania i realizacji regionalnych i lokalnych programów wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży. Zgodnie z projektem ustawy, wymienione powyżej lokalne i regionalne programy będą mogły tworzyć jednostki samorządu terytorialnego lub organizacje, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Na współfinansowanie stworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego lub organizację programu będzie przyznawana dotacja celowa, po zapewnieniu jednak przez tę jednostkę lub organizację środków własnych na realizację tego programu albo pozyskaniu przez nią środków z innych źródeł na ten cel.

Szczegółowe warunki dofinansowania regionalnych i lokalnych programów wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, a także warunki, jakie muszą spełnić te programy, podmioty dokonujące oceny programów, udział środków własnych niezbędnych do ubiegania się o udzielenie dofinansowania oraz sposób i tryb wyboru programów, którym zostanie udzielone dofinansowanie, określi Rada Ministrów w drodze rozporządzenia (art. 90u ust. 4 pkt 2). Przy określaniu wymienionych powyżej spraw, Rada Ministrów weźmie pod uwagę przede wszystkim:

- 1) potrzeby edukacyjne na danym obszarze,

- 2) osiągnięcia uczniów, w tym w szczególności wyniki ze sprawdzianu przeprowadzanego w szkole podstawowej, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe,
- 3) w przypadku gdy o dofinansowanie będzie ubiegała się jednostka samorządu terytorialnego – również udział nakładów na oświatę w budżecie tej jednostki.

W przypadku przyjęcia przez Radę Ministrów programu wspierania powstawania i realizacji regionalnych i lokalnych programów wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży, Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określi szczegółowe warunki dofinansowania tych programów oraz warunki, jakie muszą spełnić te programy, podmioty dokonujące oceny programów, a także udział środków własnych niezbędnych do ubiegania się o udzielenie dofinansowania oraz sposób i tryb wyboru programów, którym zostanie udzielone dofinansowanie. Przy określaniu wymienionych powyżej spraw, Rada Ministrów weźmie pod uwagę przede wszystkim:

- 1) potrzeby i możliwości edukacyjne uczniów i ich osiągnięcia,
- 2) bazę dydaktyczną niezbędną do realizacji programu,
- 3) przygotowanie kadry pedagogicznej,
- 4) warunki materialne uczniów.

W zakresie pozostałych programów rządowych (a mianowicie programu wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz innych grup społecznych oraz programu wspomaganie tworzenia warunków do sprawowania profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami) projektowany przepis art. 90u generalnie zachowuje dotychczasowe rozwiązania wprowadzone do ustawy o systemie oświaty ustawą z dnia 27 czerwca 2003 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 137, poz. 1304).

Na współfinansowanie programów rządowych, o których mowa w art. 90u projektu ustawy, będą mogły być przeznaczane publiczne środki wspólnotowe.

W projekcie ustawy przewiduje się uchylenie art. 91a ustawy o systemie oświaty. Przepis ten nakłada na ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania obowiązek uregulowania wypłacania stypendiów dzieciom byłych pracowników państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej, uczącym się w szkołach ponadgimnazjalnych lub kształcącym się w szkołach wyższych. Aktualnie (od 1998 r.) stypendia te wypłaca Agencja Nieruchomości Rolnych. Na gruncie znowelizowanej ustawy o systemie oświaty uczniom tym przysługiwać będą stypendia wypłacane na zasadach ogólnych, określonych w niniejszej ustawie. Biorąc jednak pod uwagę okoliczność, że nowy system pomocy materialnej dla uczniów wprowadzony zostanie od dnia 1 stycznia 2005 r., a więc w trakcie roku szkolnego, konieczne stało się utrzymanie w okresie przejściowym, tj. do dnia 30 czerwca 2005 r., funkcjonującego dotychczas systemu stypendiów udzielanych przez Agencję Nieruchomości Rolnych. Podobne rozwiązanie zastosowano w stosunku do uczniów, którzy otrzymywali stypendia o charakterze socjalnym na podstawie dotychczas obowiązującej ustawy o systemie oświaty. Rozwiązania te pozwolą w sposób płynny wygasić dotychczas funkcjonujące zasady udzielania pomocy materialnej. Stypendia udzielane przez Agencję Nieruchomości Rolnych będą wypłacane przez tę Agencję. Zadanie to zostanie sfinansowane ze środków własnych Agencji. Kwota przewidziana na realizację zadania – ok. 60 mln zł.

Ponadto w działaniu 2.2 Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR) przewidziane jest wypłacanie stypendiów dla uczniów pochodzących z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, z obszarów wiejskich oraz dla studentów, którzy pochodzą z obszarów zmarginalizowanych, w tym w szczególności obszarów wiejskich i restrukturyzacji przemysłów i znajdują się w trudnej sytuacji materialnej. Adresatem tych stypendiów są zatem także uczniowie i studenci z rodzin byłych pracowników państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej. Działanie 2.2 ZPORR jest realizowane od września 2004 r. Środki na stypendia dla uczniów pochodzących z terenów wiejskich znajdują się w rezerwie celowej budżetu państwa. Z uwzględnieniem środków Unii Europejskiej będzie to kwota łącznie na lata 2004-2006: 151 360 000 euro, w tym 103 mln euro ze środków Unii Europejskiej.

Projekt ustawy przewiduje również zmianę przepisu art. 21 ust. 1 pkt 40b ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000 r. Nr 14,

poz. 176, z późn. zm.). Zmiana powyższego przepisu polega na zastąpieniu wyrazów „fundacje lub stowarzyszenia” wyrazami „organizacje, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy o działalności pożytku publicznego”.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Wskazanie podmiotów, na które oddziałuje akt normatywny

Zakres zmian dotyczy świadczeń materialnych dla uczniów szkół publicznych i niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych dla młodzieży oraz dla dorosłych, a także słuchaczy publicznych i niepublicznych kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i publicznych kolegiów pracowników służb społecznych – do ukończenia kształcenia, nie dłużej jednak niż do ukończenia 24 roku życia. Projekt ustawy dotyczy również wychowanków publicznych i niepublicznych ośrodków umożliwiających dzieciom i młodzieży, o których mowa w art. 16 ust. 7 ustawy o systemie oświaty, a także dzieciom i młodzieży upośledzonym umysłowo ze sprzężonymi niepełnosprawnościami realizację odpowiednio obowiązku szkolnego i obowiązku nauki oraz uczniów szkół niepublicznych nieposiadających uprawnień szkół publicznych dla młodzieży i dla dorosłych – do czasu ukończenia realizacji obowiązku nauki.

Regulacja ma charakter społeczno-ekonomiczny. Pomoc materialna kierowana do uczniów ma również wpływ na sytuację materialną ich rodzin. Umożliwia zmniejszenie barier dostępu do edukacji wynikających z trudnej sytuacji materialnej rodziny, a także wspiera edukację uczniów zdolnych.

Projekt ustawy oddziałuje na administrację rządową, jednostki samorządu terytorialnego oraz jednostki organizacyjne systemu oświaty, stwarza także warunki do aktywizacji organizacji, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, oraz osób fizycznych i osób prawnych.

Wprowadzone zmiany pozwolą na dostosowanie regulacji obejmującej pomoc materialną o charakterze socjalnym do wymogów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego).

2. Wpływ regulacji na dochody i wydatki budżetu sektora publicznego

Wprowadzone zmiany nie mają wpływu na dochody budżetu sektora publicznego. Zgodnie z wprowadzaną regulacją źródłem świadczonej pomocy materialnej o charakterze socjalnym będzie dotacja celowa z budżetu państwa uzupełniona ewentualnie środkami własnymi gmin. Rozwiązanie to nie stoi na przeszkodzie zaangażowaniu środków finansowych pozyskiwanych przez organizacje, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Według stanu na dzień 31 grudnia 2003 r. stypendia socjalne na podstawie ustawy o systemie oświaty otrzymywało 76 997 uczniów. Jak wynika z rocznego sprawozdania z wykonania budżetu w 2003 r. (Rb-28) wszystkie jednostki samorządu terytorialnego na ten cel przeznaczyły łącznie 10 mln zł (bez środków z rezerw celowych przekazanych w formie dotacji celowej na np. realizację rządowego programu wyrównywania warunków startu szkolnego uczniów Wyprawa szkolna, czy programu wyrównywania szans edukacyjnych uczniów ze środowisk wiejskich).

Proponowane w projekcie rozwiązania nie wywołują skutków finansowych dla jednostek samorządu terytorialnego – zaangażowanie środków własnych w realizację systemu pomocy materialnej zależy od rozstrzygnięć przyjętych przez jednostki samorządu terytorialnego.

Na pomoc materialną o charakterze socjalnym, realizowaną na podstawie ustawy o systemie oświaty, oraz na finansowanie programów rządowych i współfinansowanie regionalnych i lokalnych programów realizowanych na podstawie ustawy o systemie oświaty, przewiduje się przeznaczenie z budżetu państwa w 2005 r. kwoty 258 milionów zł.

Zakres pomocy będzie uzależniony od wielkości środków przeznaczanych corocznie na ten cel w budżecie państwa, a także stopnia zaangażowania się w realizację programu jednostek samorządu terytorialnego oraz organizacji, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Środki z budżetu państwa będą przyznawane gminom zgodnie ze szczegółowym algorytmem opracowanym, po zasięgnięciu opinii Ministra Finansów oraz reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego. Obecnie z różnych form pomocy materialnej o charakterze socjalnym korzysta około 300 tys. uczniów (w tym 76 997 uczniów z pomocy realizowanej na podstawie ustawy o systemie oświaty; pozostała grupa to beneficjenci programów rządowych oraz stypendyści Agencji Nieruchomości Rolnych).

Określenie szczegółowego regulaminu udzielania stypendium szkolnego (i zasiłku szkolnego) należeć będzie do kompetencji rady gminy, która ocenia, do której z grupy uczniów spełniających kryteria dochodowe w pierwszej kolejności, w jakiej wysokości i w jakiej formie zostanie skierowana pomoc.

Utrzymano dotychczasową stawkę pomocy stypendialnej, obowiązującą od dnia 1 maja 2004 r. – proponuje się, by nadal podstawą wyliczania wysokości stypendium była wielkość zasiłku rodzinnego dla dzieci w wieku od 5 do 18 lat, zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniach rodzinnych, czyli 56 zł. Ponieważ zachowuje się dotychczasowy sposób wyliczania wysokości stypendium, jako dwukrotności zasiłku rodzinnego, kwota pomocy może wynosić do 112 zł miesięcznie na jednego ucznia. Jednocześnie zastrzeżono, że nie może być ona niższa niż 40% stypendium szkolnego w pełnej wysokości. Możliwość takiego zróżnicowania pozwala na dostosowanie poziomu świadczeń, w zależności od nasilenia problemów ucznia i możliwości finansowych gminy.

Pomoc dotychczas realizowana przez wybrane programy rządowe finansowane z rezerw celowych budżetu państwa zostanie włączona do systemu pomocy materialnej realizowanego w oparciu o ustawę o systemie oświaty.

Dotyczy to pomocy dla uczniów objętych:

- dotychczasowym programem stypendialnym Agencji Nieruchomości Rolnych, którego celem było umożliwienie dzieciom z rodzin byłych pracowników państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej kontynuowanie nauki i zdobywanie wykształcenia na poziomie średnim – na ten cel w roku 2003 przeznaczano w budżecie Agencji 98 500 000 zł, a na rok 2004 zaplanowano 96 000 000 zł – od września 2005 r.,
- programem wyrównywania szans edukacyjnych, którego beneficjentami są dotychczas uczniowie pochodzący z terenów wiejskich oraz uczący się w szkołach średnich kończących się maturą – na ten cel przeznaczano w budżecie państwa 70 700 000 zł – z dniem wejścia w życie projektowanej ustawy.

W pierwszym przypadku uczniowie otrzymywali stypendia w wysokości do 250 zł miesięcznie, w drugim zaś nie więcej niż 86 zł miesięcznie.

W celu dalszego wyrównywania szans edukacyjnych uczniów ze środowisk wiejskich od września 2004 r. do końca 2006 r., w ramach środków Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego w ramach działania 2.2, Polska uzyska wsparcie w wysokości 103 mln euro na wypłatę stypendiów dla uczniów z terenów wiejskich. Zgodnie z uzupełnieniem do ZPORR – działanie 2.2, uczestnikami projektu będą uczniowie pochodzący z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej¹⁾ z obszarów wiejskich²⁾ (na stałe tam zameldowanych) podejmujący naukę lub uczący się w szkole umożliwiającej uzyskanie świadectwa dojrzałości³⁾. Łączna kwota przeznaczona na realizację działania 2.2 w cyklu trzyletnim wynosi 151 360 000 euro. Adresatem wsparcia będą zatem uczniowie, którzy do tej pory korzystają ze stypendiów wypłacanych przez Agencję Nieruchomości Rolnych lub w ramach programu wyrównywania szans edukacyjnych uczniów z terenów wiejskich, jak również nowa grupa odbiorców, która nie mogła być zakwalifikowana do pomocy materialnej (w tym uczniowie ze szkół niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych). Planuje się, że wysokość udzielanej pomocy na jednego ucznia – w formie refundacji wydatków ponoszonych na kształcenie – może maksymalnie wynosić 250 zł miesięcznie.

Wysokość tej kwoty ostatecznie zależeć będzie od projektodawcy składającego wnioski na dofinansowanie pomocy materialnej.

Projekt ustawy nie dopuszcza możliwości otrzymywania stypendium szkolnego, w przypadku gdy uczeń, słuchacz i wychowanek otrzymuje już inne stypendium o charakterze socjalnym ze środków publicznych.

Projekt ustawy stabilizuje świadczenia pomocy materialnej. Wielkość środków na pomoc materialną o charakterze socjalnym otrzymywanych przez poszczególne gminy regulowana będzie jedynie następującymi wskaźnikami: wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w gminie, liczba dzieci w wieku od 7 do 18 lat, zameldowanych na terenie gminy na pobyt stały oraz stosunek liczby osób, którym przyznano zasiłek okresowy, o którym mowa w art. 36 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, do liczby osób zameldowanych na terenie gminy na pobyt stały.

Rozwiązanie takie pozwala na optymalne dystrybuowanie środków finansowych na obszar całego kraju. Natomiast dysponowanie środkami finansowymi na udzielanie pomocy materialnej o charakterze socjalnym przez gminy następować będzie według jednakowego kryterium udzielania tej pomocy.

Ustawa nie spowoduje bezpośrednich skutków finansowych dla jednostek samorządu terytorialnego. Stypendia w większości będą realizowane na rzecz uczniów, których sytuacja materialna była już przedmiotem wywiadów środowiskowych i jest w pełni rozeznana.

Środki na świadczenie pomocy materialnej o charakterze motywacyjnym pozostaną na poziomie wydatków w 2004 r. Stypendia Prezesa Rady Ministrów oraz ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego wypłacane będą na dotychczasowych zasadach. Zakres wypłacania stypendiów ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania został rozszerzony i dotyczy uczniów wszystkich typów szkół, którzy mają osiągnięcia odpowiadające kryteriom wymienionym w art. 90i ust. 1

projektowanej ustawy. Mimo rozszerzenia zakresu przyznawanej pomocy, skutki finansowe pozostaną bez zmian, gdyż wszystkie przyznawane stypendia będą się mieścić w kwocie określonej corocznie przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. Na rok 2004 zaplanowano kwotę 960 000 zł, co pozwala na wypłatę stypendiów ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania dla 300 uczniów po 3 200 zł (jednorazowa wypłata). Natomiast stypendia za wybitne osiągnięcia artystyczne dla uczniów szkół artystycznych, prowadzących kształcenie w zawodach artystycznych są przyznawane przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. W roku 2004 zaplanowano na ich wypłatę 358 000 zł (85 stypendiów). Przyznawane są w kwocie 4 200 zł (jednorazowa wypłata). Środki na stypendia Prezesa Rady Ministrów są zaplanowane na rok 2004 w kwocie 14 800 500 zł (od stycznia do czerwca br. 8 878 782 zł i od września do grudnia br. 5 921 718 zł). Kwota wynika z iloczynu liczby szkół (1 stypendium w szkole), 10 miesięcy oraz ustalonej na 258 zł wysokości stypendium – zgodnie z § 3a ust. 3 obecnie obowiązującego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 1993 r.

Stypendia za wyniki w nauce mogą również przyznawać ze środków własnych osoby fizyczne i osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego (art. 90l projektu ustawy). Osoby te mogą ubiegać się o zatwierdzenie ustalonego przez siebie regulaminu przyznawania uczniom i słuchaczom stypendiów za wyniki w nauce przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. Zatwierdzenie regulaminu umożliwi zwolnienie tych stypendiów od podatku dochodowego od osób fizycznych zgodnie z art. 21 ust. 1 pkt 39 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176, z późn. zm.).

3. Wpływ przedmiotowej regulacji na rynek pracy

Udzielana uczniom pomoc materialna zmniejszy różnice w dostępie do edukacji, umożliwi pokonywanie barier dostępu do edukacji wynikających z trudnej sytuacji materialnej rodziny, a także wspierać będzie edukację uczniów zdolnych. Regulacja wpłynie na zdobycie umiejętności i poszerzenie wiedzy. W efekcie rynek pracy wzbogacony zostanie lepiej wykształconymi pracownikami.

4. Wpływ regulacji na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki

Wprowadzane zmiany nie mają wpływu na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

5. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionów

Wprowadzone zmiany mogą mieć wpływ na sytuację i rozwój regionów – dopuszczają bowiem tworzenie przez jednostki samorządu terytorialnego i organizacje, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, regionalnych i lokalnych programów wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz regionalnych i lokalnych programów wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży.

Ponadto stwarza się podstawy do przyjęcia przez Radę Ministrów programów wspierania i rozwijania takich programów tworzonych przez jednostki samorządu terytorialnego lub wymienione wyżej organizacje.

6. Skutki prawne regulacji

Ujednolicenie zasad przyznawania i wypłacania pomocy materialnej w całym kraju. Zapewnienie równego dostępu do świadczeń przy zachowaniu zasad podziału środków z budżetu państwa między gminy, uwzględniających: wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w gminie, liczbę dzieci w wieku od 7 do 18 lat, zameldowanych na terenie gminy na pobyt stały, oraz stosunek liczby osób, którym przyznano zasiłek okresowy, o którym mowa w art. 36 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, do liczby osób zameldowanych na terenie gminy na pobyt stały.

Tym samym zapewniona będzie szczególna troska o uczniów z terenów defaworyzowanych i najuboższych. Projekt ustawy przewiduje obowiązek wydania:

- 1) przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw finansów publicznych i reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego, rozporządzenia w sprawie sposobu ustalania wysokości dotacji celowej dla gmin oraz terminów przekazywania tej dotacji,
- 2) przez Radę Ministrów rozporządzenia w sprawie szczegółowego sposobu i trybu przyznawania i wypłacania stypendiów Prezesa Rady Ministrów, ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. W rozporządzeniu tym uwzględniony zostanie udział organów szkoły oraz kuratora oświaty w procesie wyłaniania kandydatów do stypendiów, a także terminy składania wniosków.

Przedmiot niniejszej ustawy nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

7. Konsultacje społeczne

Projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw otrzymali do konsultacji następujący partnerzy:

1. Rada Działalności Pożytku Publicznego,
2. Chrześcijański Związek Zawodowy „Solidarność im. Ks. Jerzego Popiełuszki”,
3. Zarząd Główny Związku Nauczycielstwa Polskiego,
4. Sekcja Krajowa Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”,
5. Wolny Związek Zawodowy „Sierpień 80” Komisja Krajowa,
6. Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność 80”,
7. Związek Zawodowy „Rada Poradnictwa”,
8. Krajowa Sekcja Edukacji Narodowej KNSZZ „Solidarność 80” Regionu Śląsko-Dąbrowskiego,
9. Zarząd Krajowy Związku Zawodowego Nauczycieli Szkół Leśnych w Polsce,

10. Związek Zawodowy Pracowników Oświaty i Wychowania „Oświata”,
11. Krajowa Sekcja Oświaty NSZZ „Solidarność”,
12. Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Pracowników Schronisk dla Nieletnich i Zakładów Poprawczych,
13. Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych,
14. Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność”,
15. Konfederacja Pracodawców Polskich,
16. Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych,
17. Związek Rzemiosła Polskiego,
18. Business Centre Club – Związek Pracodawców,
19. Konfederacja Stowarzyszeń Nauczycielskich,
20. Społeczne Towarzystwo Oświatowe,
21. Krajowe Forum Oświaty Niepublicznej,
22. Zarząd Główny Związku Zakładów Doskonalenia Zawodowego,
23. Towarzystwo Wiedzy Powszechnej,
24. Krajowe Porozumienie Rodziców i Rad Rodziców,
25. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kadry Kierowniczej Oświaty,
26. Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego,
27. Rada Pomocy Społecznej,
28. Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym,
29. Komenda Główna Ochotniczych Hufców Pracy.

Odpowiedzieli następujący partnerzy:

1. Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych – zaakceptowało projekt ustawy.
2. Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność 80” – pozytywnie zaopiniowała projekt ustawy.
3. Społeczne Towarzystwo Oświatowe – zgłoszone uwagi zostały uwzględnione częściowo. Propozycja wydłużenia okresu wypłacania stypendium socjalnego (obecnie stypendium szkolnego) na 12 miesięcy zamiast proponowanych 10 miesięcy, spowoduje ograniczenie liczby objętych pomocą. Takie rozwiązanie nie jest zasadne ze względu na znaczną liczbę uczniów potrzebujących wsparcia.

Niezasadny jest także wniosek o skrócenie okresu składania wniosków w sprawie przyznania stypendium socjalnego (obecnie stypendium szkolnego) do 15 września każdego roku. Ze względu na wiele spraw organizacyjnych podejmowanych na początku roku szkolnego pozostawienie proponowanego w ustawie terminu 30 września jest uzasadnione i gwarantuje wszystkim uczniom złożenie na czas stosownych wniosków.

4. Zarząd Główny Związku Nauczycielstwa Polskiego – zgłoszone uwagi zostały uwzględnione.
5. Komenda Główna Ochotniczych Hufców Pracy – uwaga nieuwzględniona. Proponowane rozwiązania dotyczą wszystkich uczniów, w tym także będących uczniami i jednocześnie uczestnikami OHP, natomiast nie dotyczą słuchaczy uzupełniających wykształcenie w systemie kursowym (szkolenie kursowe). Fakt, że wielu uczniów – uczestników OHP podejmuje naukę w szkołach mieszczących się poza terenem gminy, w której zamieszkują, nie pozbawia ich prawa do ubiegania się o udzielenie pomocy materialnej. Proponowane w projekcie ustawy rozwiązanie odwołuje się do miejsca zamieszkania ucznia, a nie miejsca pobierania nauki.
6. Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego przyjęła projekt bez zastrzeżeń.

-
- 1) Pochodzący z rodzin o dochodzie rodziny w przeliczeniu na osobę lub dochodzie osoby uczącej się nie wyższym niż kwota uprawniająca do uzyskania świadczeń rodzinnych określona w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. Nr 228, poz. 2255, z późn. zm.). Próg dla danego województwa z zachowaniem powyższego warunku zostanie ustalony w Ramowym Planie Realizacji Działania corocznie przygotowywanym przez Beneficjenta Końcowego / Instytucję Wdrażającą.
  - 2) Za obszary wiejskie uznaje się tereny położone poza granicami administracyjnymi miast; miasta do 5 tys. mieszkańców; miasta do 20 tys. mieszkańców, w których nie ma szkół ponadgimnazjalnych, których ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa dojrzałości.
  - 3) Szkoły zostały zdefiniowane w art. 9 ust. 1 ustawy o systemie oświaty.

URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU
Jarosław Pietras

Sekr.Min.JP-1671 /04/DPE/as

Warszawa, dnia 27/09/ 2004 r.

Pan
Aleksander Proksa
Sekretarz Rady Ministrów

Opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw, wyrażona na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. nr 106, poz. 494) przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Ministra Jarosława Pietrasa, działającego z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej.

Szanowny Panie Ministrze,

W związku z przedstawionym projektem ustawy (pismo nr RM-10-162-04) pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Z up. Sekretarza Komitetu
Integracji Europejskiej
z powołaniem
PODSEKRETARZ STANU
T. Nowakowski
Tomasz Nowakowski

Do uprzejmej wiadomości:
Pan Mirosław Sawicki
Minister Edukacji Narodowej i Sportu

**ROZPORZĄDZENIE
RADY MINISTRÓW**

z dnia .....2004 r.

w sprawie szczegółowego sposobu i trybu przyznawania i wypłacania stypendiów Prezesa Rady Ministrów, ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego

Na podstawie art. 90k ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329, z późn. zm. ¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1.1. Kandydatów do stypendium Prezesa Rady Ministrów przedstawia samorząd uczniowski, a jeżeli samorząd uczniowski nie został utworzony – komisja, w skład której wchodzi od 3 do 5 uczniów, wybranych przez ogół uczniów danej szkoły.

2. Wnioski o przyznanie stypendium Prezesa Rady Ministrów przedstawia się radzie szkoły, a jeżeli rada szkoły nie została powołana - radzie pedagogicznej, w terminie do dnia 24 czerwca roku szkolnego poprzedzającego rok szkolny, w którym ma być przyznane stypendium.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, zawiera w szczególności:

1) imię i nazwisko kandydata do stypendium;
2) informację o spełnianiu warunków uzasadniających przyznanie stypendium, o których mowa w art. 90h ust. 1 i 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, zwanej dalej „ustawą”.

4. Rada szkoły, a jeżeli rada szkoły nie została powołana - rada pedagogiczna, zatwierdza jednego kandydata do stypendium.

5. Wniosek o przyznanie stypendium Prezesa Rady Ministrów, zatwierdzony przez odpowiednio radę szkoły lub radę pedagogiczną, dyrektor szkoły przedstawia kuratorowi oświaty, w terminie do dnia 10 lipca roku szkolnego poprzedzającego rok szkolny, w którym ma być przyznane stypendium.

6. Kurator oświaty sprawdza zgodność wniosków z warunkami określonymi w art. 90h ust. 1 i 2 ustawy, sporządza listę zbiorczą zatwierdzonych kandydatów i przedstawia ją - za pośrednictwem ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania - Prezesowi Rady Ministrów, w terminie do dnia 31 lipca roku szkolnego poprzedzającego rok szkolny, w którym ma być przyznane stypendium.

7. W przypadku niemożności przyjęcia przez ucznia przyznanego stypendium, Prezesa Rady Ministrów, stypendium to przyznaje się, w ramach posiadanych środków finansowych, innemu kandydatowi do stypendium z danej szkoły.

8. W przypadku, o którym mowa w ust. 7, wniosek o przyznanie stypendium na pozostały okres, o którym mowa w art. 90h ust. 3 ustawy, zatwierdzony przez odpowiednio radę szkoły lub radę pedagogiczną, dyrektor szkoły przedstawia kuratorowi oświaty, w terminie nie dłuższym niż 30 dni od wystąpienia okoliczności uzasadniającej złożenie wniosku. Przepisy ust. 1-6 stosuje się odpowiednio.

§ 2. Stypendium Prezesa Rady Ministrów wypłaca się w dwóch ratach:

- 1) pierwsza rata – do dnia 30 listopada, za okres od września do grudnia;
- 2) druga rata – do dnia 30 kwietnia, za okres od stycznia do czerwca.

§ 3. 1. Wniosek o przyznanie stypendium ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania przedstawia kuratorowi oświaty rada pedagogiczna szkoły, której uczniem jest kandydat do stypendium, na podstawie uchwały podjętej po zakończeniu klasyfikacji rocznej i po zasięgnięciu opinii rady szkoły.

2. Kurator oświaty, w terminie do dnia 30 lipca każdego roku, przedstawia ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania wnioski o przyznanie stypendium, o którym mowa w ust.1.

3. Do wniosku, o którym mowa w ust. 2, kurator oświaty dołącza swoją opinię.

§ 4. Wniosek o przyznanie stypendium ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego przedstawia ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego dyrektor szkoły, której uczniem jest kandydat do stypendium.

§ 5. Stypendium Prezesa Rady Ministrów, stypendium ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz stypendium ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego wypłaca odpowiednio wojewoda, minister właściwy do spraw oświaty i wychowania oraz minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, na rachunek bankowy ucznia lub jego rodziców. Na wniosek ucznia lub jego rodziców stypendium jest wypłacane w inny sposób.

§ 6. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2005 r.

---

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1996 r. Nr 106, poz. 496, z 1997 r. Nr 28, poz. 153 i Nr 141, poz. 943, z 1998 r. Nr 117, poz. 759 i Nr 162, poz. 1126, z 2000 r. Nr 12, poz. 136, Nr 19, poz. 239, Nr 48, poz. 550, Nr 104, poz. 1104, Nr 120, poz. 1268 i Nr 122, poz. 1320, z 2001 r. Nr 111, poz. 1194 i Nr 144, poz. 1615, z 2002 r. Nr 41, poz. 362, Nr 113, poz. 984, Nr 141, poz. 1185 i Nr 200, poz. 1683, z 2003 r. Nr 6, poz. 65, Nr 128, poz. 1176, Nr 137, poz. 1304 i Nr 203, poz. 1966 oraz z 2004 r. Nr 69, poz. 624, Nr 96, poz. 959, Nr 99, poz. 1001, Nr 109, poz. 1161, Nr 145, poz. 1532, Nr 162, poz. 1690 i Nr 173, poz. 1808.

Uzasadnienie

Projekt rozporządzenia jest wykonaniem upoważnienia zawartego w art. 90k ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329, z późn. zm.), które przewiduje określenie, przez Radę Ministrów w drodze rozporządzenia, szczegółowego sposobu i trybu przyznawania i wypłacania stypendium Prezesa Rady Ministrów, stypendium ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz stypendium ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Wymienione stypendia mają charakter motywacyjny i przyznawane są wybitnie uzdolnionym uczniom.

Stypendium Prezesa Rady Ministrów może otrzymać uczeń, który spełnił warunki określone w art. 90h ust. 1 i 2 ustawy o systemie oświaty, a mianowicie:

- 1) musi być uczniem szkoły dla młodzieży, której ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa dojrzałości;
- 2) musi spełnić warunki do otrzymania promocji z wyróżnieniem, uzyskując przy tym najwyższą w danej szkole średnią ocen lub wykazać szczególne uzdolnienia w co najmniej jednej dziedzinie wiedzy, uzyskując w niej najwyższe wyniki, a w pozostałych dziedzinach wiedzy wyniki co najmniej dobre.

Stypendium Prezesa Rady Ministrów może otrzymać tylko jeden uczeń danej szkoły. Stypendium to przyznaje się na okres od września do czerwca w danym roku szkolnym i wynosi ono 258 zł miesięcznie.

Zgodnie z projektem rozporządzenia, kandydatów do stypendium Prezesa Rady Ministrów wskazuje samorząd uczniowski. W przypadku szkół, w których nie działa samorząd uczniowski, kandydatów typuje komisja złożona z 3 do 5 uczniów, wybranych przez ogół uczniów danej szkoły. Wnioski o przyznanie stypendium samorząd uczniowski przedstawia radzie szkoły, a jeżeli rada szkoły nie została powołana - radzie pedagogicznej. Następnie rada szkoły (albo rada pedagogiczna), zatwierdza jednego kandydata do stypendium z danej szkoły. Zatwierdzony wniosek dyrektor szkoły przedstawia kuratorowi oświaty. Kurator oświaty jest obowiązany sprawdzić wszystkie otrzymane z poszczególnych szkół wnioski pod kątem ich zgodności z warunkami określonymi w art. 90h ust. 1 i 2 ustawy o systemie oświaty, a następnie sporządzić listę zbiorczą zatwierdzonych kandydatów i przedstawić ją - za pośrednictwem ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania - Prezesowi Rady Ministrów.

Projekt rozporządzenia przewiduje, iż w przypadku zgonu stypendysty, pozostałą niewykorzystaną część stypendium będzie można przyznać innemu kandydatowi do stypendium z danej szkoły.

Natomiast warunki, jakie należy spełnić, aby otrzymać stypendium ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania określone zostały w art. 90i ustawy o systemie oświaty. Zgodnie z powołanym przepisem, stypendium to może być przyznane uczniowi szkoły publicznej lub niepublicznej o uprawnieniach szkoły publicznej dla młodzieży, w szczególności:

- 1) laureatowi międzynarodowej olimpiady lub laureatowi i finaliście olimpiady przedmiotowej o zasięgu ogólnopolskim lub turnieju,
- 2) laureatowi konkursu na pracę naukową, organizowanego przez instytucję naukową lub stowarzyszenie naukowe,
- 3) uczniowi szkoły ponadgimnazjalnej uzyskującemu najwyższe wyniki w nauce według indywidualnego programu lub toku nauki,
- 4) uczniowi uczestniczącemu w zajęciach przewidzianych tokiem studiów na podstawie przepisów w sprawie zasad i warunków uczestniczenia wybitnie uzdolnionych uczniów w zajęciach przewidzianych tokiem studiów na kierunkach zgodnych z uzdolnieniami oraz zasad zaliczania tych zajęć.

Liczbę stypendiów oraz wysokość stypendium w każdym roku szkolnym ogłasza minister właściwy do spraw oświaty i wychowania.

Wniosek o przyznanie stypendium ministra przedstawia kuratorowi oświaty rada pedagogiczna szkoły, której uczniem jest kandydat do stypendium, na podstawie uchwały podjętej po zakończeniu klasyfikacji rocznej i po zasięgnięciu opinii rady szkoły. Następnie wnioski te kurator oświaty, wraz ze swoją opinią, przedstawia ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania.

Stypendium ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może być przyznane uczniowi szkoły artystycznej prowadzącej kształcenie w zawodzie artystycznym. Stypendium może być przyznane uczniowi, który uzyskał w okresie (semestrze) bardzo dobrą średnią ocen z przedmiotów artystyczno - zawodowych oraz uczniowi - laureatowi międzynarodowego lub krajowego konkursu artystycznego. Liczbę stypendiów oraz wysokość stypendium w każdym roku szkolnym ogłasza minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Wniosek o przyznanie powyższego stypendium przedstawia ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego dyrektor szkoły, której uczniem jest kandydat do stypendium.

Ocena skutków regulacji (OSR)

1. W zakresie wskazania podmiotów, na które oddziałuje projekt rozporządzenia:

Projekt rozporządzenia dotyczy wybitnie uzdolnionych uczniów szkół publicznych i niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych dla młodzieży, w szczególności mających osiągnięcia na skalę ogólnopolską i międzynarodową.

2. Konsultacje społeczne:

Projekt rozporządzenia został przekazany do zaopiniowania następującym partnerom społecznym i związkom zawodowym:

1. Chrześcijański Związek Zawodowy „Solidarność im. Ks. Jerzego Popiełuszki”
2. Zarząd Główny Związku Nauczycielstwa Polskiego
3. Sekcja Krajowa Oświaty i Wychowania

4. Wolny Związek Zawodowy „Sierpień 80”
5. Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność”
6. Zarząd Krajowy Związku Zawodowego Nauczycieli Średnich Szkół Leśnych w Polsce
7. Związek Zawodowy Pracowników Oświaty i Wychowania „Oświata”
8. Krajowa Sekcja Oświaty NSZZ „Solidarność”
9. Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Pracowników Schronisk dla Nieletnich i Zakładów Poprawczych
10. Związek Zawodowy „Rada Poradnictwa”
11. Sekcja Oświaty KNSZZ „Solidarność 80”
12. Sekretariat Konferencji Episkopatu Polski
13. Społeczne Towarzystwo Oświatowe
14. Rzecznik Praw Dziecka
15. Krajowe Forum Oświaty Niepublicznej
16. Zarząd Główny Związku Zakładów Doskonalenia Zawodowego
17. Krajowe Porozumienie Rodziców i Rad Rodziców
18. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kadry Kierowniczej Oświaty
19. Komitet Założycielski Konfederacji Stowarzyszeń Nauczycielskich

3. Rozporządzenie nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego, nie będzie miało bezpośredniego wpływu na rynek pracy, nie wpłynie bezpośrednio na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki, a także nie będzie miało bezpośredniego wpływu na rozwój regionalny.

Środki na finansowanie stypendiów Prezesa Rady Ministrów ujmowane są w rezerwie celowej, środki na stypendia ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego - w budżetach tych ministrów.

Projekt

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu¹⁾

z dnia ..... 2004 r.

w sprawie sposobu ustalania wysokości dotacji celowej dla gmin na dofinansowanie świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym oraz terminów przekazywania tej dotacji

Na podstawie art. 90r ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Wysokość dotacji dla gmin, o której mowa w art. 90r ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, określa niniejszy algorytm:

$$a = b \cdot \frac{\frac{c \cdot d}{f}}{\sum_{n=1}^m \frac{c_n \cdot d_n}{f_n}}$$

gdzie znaczenie poszczególnych symboli jest następujące:

a – kwota dotacji dla gminy, przeznaczona na pomoc materialną o charakterze socjalnym dla uczniów w gminie,

b – kwota środków przewidzianych na pomoc materialną o charakterze socjalnym dla uczniów w budżecie państwa,

c – liczba dzieci w wieku od 7 do 18 lat, zameldowanych na terenie gminy na pobyt stały,

d – stosunek liczby osób, którym przyznano zasiłek okresowy, o którym mowa w art. 36 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 i Nr 99, poz. 1001) do liczby osób zameldowanych na terenie gminy na pobyt stały,

f – wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w gminie, obliczany jak wskaźnik G, wykorzystywany do obliczania części wyrównawczej subwencji ogólnej, o której mowa w ustawie z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. Nr 203, poz. 1966),

n – wyznacznik dla każdej gminy,

m – liczba gmin.

§ 2. Dotacja przekazywana jest do gmin z budżetu państwa w dwóch transzach:

- 1) pierwsza – do końca kwietnia, na okres od stycznia do czerwca;
- 2) druga – do końca października, na okres od września do grudnia.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2005 r.

**Minister
Edukacji Narodowej i Sportu**

---

¹⁾ Minister Edukacji Narodowej i Sportu kieruje działem administracji rządowej – oświata i wychowanie, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 11 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Edukacji Narodowej i Sportu (Dz. U. Nr 134, poz. 1426).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1996 r. Nr 106, poz. 496, z 1997 r. Nr 28, poz. 153 i Nr 141, poz. 943, z 1998 r. Nr 117, poz. 759 i Nr 162, poz. 1126, z 2000 r. Nr 12, poz. 136, Nr 19, poz. 239, Nr 48, poz. 550, Nr 104, poz. 1104, Nr 120, poz. 1268 i Nr 122, poz. 1320, z 2001 r. Nr 111, poz. 1194 i Nr 144, poz. 1615, z 2002 r. Nr 41, poz. 362, Nr 113, poz. 984, Nr 141, poz. 1185 i Nr 200, poz. 1683, z 2003 r. Nr 6, poz. 65, Nr 128, poz. 1176, Nr 137, poz. 1304 i Nr 203, poz. 1966 oraz z 2004 r. Nr 69, poz. 624, Nr 96, poz. 959, Nr 99, poz. 1001, Nr 109, poz. 1161, Nr 145, poz. 1532, Nr 162, poz. 1690 i Nr 173, poz. 1808.

UZASADNIENIE

Art. 90r ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329, z późn. zm.) stanowi upoważnienie dla ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do określenia sposobu ustalania wysokości dotacji celowej dla gmin, przeznaczonej na pomoc materialną o charakterze socjalnym dla uczniów, a także terminów przekazywania tej dotacji. Ustawodawca wskazał w tym przepisie wskaźniki, jakie muszą zostać wzięte pod uwagę przy tworzeniu sposobu obliczania dotacji dla gmin na pomoc materialną – wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w gminie, liczbę dzieci w wieku od 7 do 18 lat zameldowanych na pobyt stały na terenie gminy oraz stosunek liczby osób, którym przyznano zasiłek okresowy, o którym mowa w art. 36 pkt 1 lit. b ustawy o pomocy społecznej, do liczby osób zameldowanych na terenie gminy na pobyt stały. Wskaźniki te uwzględniono w algorytmie.

Wskaźnik „f”, występujący w algorytmie, będzie rokrocznie przekazywany ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

Wskaźnik G służy do obliczania części wyrównawczej subwencji ogólnej, o której mowa w ustawie z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. Nr 203, poz. 1966).

Dotacja przekazywana jest do gmin dwukrotnie w ciągu roku.